

	א 1100/98	בית משפט השלום ירושלים
		בעניין:
		מוקדי עדנה
<u>התובע/ים/ות</u>	עו"ד גנסינ דורון	ע"י ב"כ עוה"ד
	נגד	
		עיריית ירושלים
<u>הנתבע/ים/ות</u>	עו"ד לוי עוזי ואח'	ע"י ב"כ עוה"ד

פסק-דין חלקיהרקע

1. התובעת, ילידת 23.11.38, נתקלה עם רגלה במהמורה במדרכה רעועה ברחוב שלומציון המלכה בירושלים, נפלה ונחבלה. התאונה ארעה ביום 10.8.93 כאשר היא היתה בת 55. היום היא בת 62.5.

החבות

2. בדיון שהתקיים ביום 28.1.01, הגיעו הצדדים להסכמה חלקית לפיה החבות של הנתבעת כלפיה התובעת תועמד בשיעור 52%. באותו דיון, הגיעו התובעת ונתבעים אחרים (אשר, על פי הנטען, הוציאו כסאות מחנות לאותה מדרכה ותרמו לקרות התאונה) להסדר כספי ביניהם. נותר לדון בשאלת הנוזק.

הנכות

2

3. כתוצאה מהתאונה, נשברה עצם ירך ימין של התובעת. בניתוח שעברה בסמוך לאחר התאונה, הוחזר השבר למקומו וקובע בעזרת מסמר החלקה ובורג. ביום 31.5.95, עברה התובעת ניתוח נוסף להוצאת קיבוע פנימי מהירך. מאוחר יותר, התפתח נמק אוסקולרי של ראש הירך השבור. ביום 10.7.96, עברה התובעת ניתוח שלישי שבו בוצעה החלפה שלמה במפרק הירך.

7

8

4. מעמחה מטעם התובעת בתחום האורטופדיה, ד"ר מ. יצחקי, קבע כי לתובעת נגרמה נכות צמיחה בשיעור של 30% לפי סעיף 48 (1) (ז) לתקנות המוסד לביטוח לאומי. אותו סעיף קובע הגבלה בינונית בכל תנועות הירך. גם המומחה מטעם הנתבעת, ד"ר ר. גלר, הגיע למסקנה דומה לגבי שיעור הנכות. שני המומחים דיווחו שהתובעת הולכת עם צליעה קלה, והתלוננה בפניהם על קושי בעליה וירידה במדרגות, בהליכה ממושכת ובריקוד ועל כאבים בפרק הירך, תלונות שלא נשלטו על ידיהם. התובעת, בעדותה, חזרה על אותן תלונות. עדויות דומות נמסרו על ידי בעלה וחברותיה לעבודה. יש להעדיף עדויות אלה על פני עדות החוקר מטעם חברת הביטוח, שהעיד שלא הבחין בכל מגבלה אצל התובעת. יצוין כי החוקר מסר עדות שטחית ולא תמך את עדותו בסרטומצולם, כמקובל אצל חוקרי ביטוח.

1

5. שני המומחים גם הסכימו כי התובעת תזדקק לניתוח נוסף (רביעי) לרביזיה של פרק הירך, לצורך החלפת פרוטזה שהשתלה בירך, שאורח חייה במוצע לא יותר מ 20 שנה. אולם קיימת מחלוקת ביניהם לגבי סיכוי של אותו ניתוח. לדעת ד"ר יצחקי, מדובר בניתוח מסובך בהרבה מהניתוח האחרון, עם סיכוי גבוה יותר לכשלון. במיזם וניתוח כזה נכשל, הרי קיים מצב המתואר בסעיף 48 (1) (א) לתקנות ("מפרק נדי") שבו נכותה תגדל לשיעור של 70%. המומחה קבע כי עלות הניתוח כ- 30,000 ₪. לעומתו, טוען ד"ר גלר שבניתוח העתידי יהיה צורך להחליף רק אחד מהחלקים של פרק הירך. לדעת ד"ר גלר, מדובר בניתוח קל יחסית שלאחריו תהיה התובעת מוגבלת למשך שבועיים עד להחלמת הרכמות שיפגעו בניתוח. בעקבות הניתוח, לא ישתנו אחוזי הנכות. לדעתו, לעולם לא תגיע התובעת למצב של 70% נכות.

12

6. בינם הצדדים הסכימו ששתי חוות הדעת יונחו בפני בית המשפט מבלי שיחקרו המומחים.

14

7. לאור הסיכון, הלא ודאי, להחמרה בעקבות הניתוח הבא הצפוי לתובעת (בעוד כ 15 שנים כאשר תזדקק לו), החלטתי לפסוק לתובעת תוספות גלובליות לראשי הנזק של כאב וסבל ושל עזרה בעתה, אשר ישקפו את השפעת ההחמרה מחד וחוסר הוודאות לגבי הסיכון, מאידך. המשך הדיון לגבי אמותן תוספות ייעשה להלן בכל אחד מהפרקים הרלוונטיים.

19

20

21

כאב וסבל

23

8. באמי לפסוק פיצוי בגין כאב וסבל, הבאתי בחשבון את הנסיבות הבאות:

א. הכאבים שהתובעת סבלה בנפילה עצמה כתוצאה משבירת עצם הירך.

ב. שיעור נכות הצמיתה (30%).

ג. צמי אשפוז עד כה וימי אשפוז נוספים במהלך הניתוח הבא הצפוי לה.

ד. הנכות של הנכות פונקציונלית באופן שהיא גורמת למגבלת תנועה בהליכה, לכאבים ולהפרעה להנאטת החיים.

ה. הפצא והסבל הכרוך בשלושת הניתוחים שעברה ובניתוח הרביעי הצפוי.

ו. שנת צלקות משמעותיות שנגרמו לה באיבר הפגוע (אחת באורך 18 ס"מ והשניה באורך 23 ס"מ).

ז. הפצצבלות הקשה שהיתה לה אחרי שלושת הניתוחים שעברה (תקופה מצטברת – לפי הראיות שהוצאה – של כ 10 חודשים), כאשר אחרי כל ניתוח נאלצה להיעזר תחילה בכסא גלגלים, אחר-כך בעליכון ובמקל הליכה, עד שהצליחה ללכת ללא מכשירי עזר.

ח. השתחה הכרוכה בהגעה לטיפולי רפואיים ופיזיותרפיה.

ט. עוגמת הנפש כתוצאה מכך שנאלצה להגיע לתתונה בנה, בסמוך לאחר האישפוז הראשון, לעיני כל, בכסא גלגלים, במצב של כאבים.

י. עוגמת הנפש מכך שנהפכה להיות אישה עם צליעה, גם אם מדובר בצליעה קלה.

4

9. בעתחשב בכל האמור, אני פוסק לתובעת פיצוי גלובלי בגין כאב וסבל בסך 200,000 ₪. לאור העובדה כי חלק מהפיצוי קשור בעבר וחלק קשור בעתיד, ישא הסכום ריבית והפרשי הצמדה מהיום.

8

10. פנוסף, בשל הסיכון להחמרה במצבה אתרי הניתוח הרביעי הצפוי (סעיפים 5-7 דלעיל), אני פוסק לתובעת תוספת פיצוי בשיעור של 10,000 ₪ {המחושב לפי 15,000 ₪ שהם ככפל הפיצוי בגין כאב וסבל לפי חוק הפלת"ד עבור 20% נכות נוספים בניכוי גיל $0.6419 X$ (מקדם ההיוון ל 15 שנה)}

13

14

15

16

טיפולים רפואיים

18

11. לתובעת ביצעה את הניתוחים שעברה במסגרת שירות רפואי פרטי. יש לכך הצדקה בנסיבות המקרה דנן. מדובר בניתוחים מורכבים יחסית, שהאחרון נעשה בעקבות סיבוכים שהתפתחו. המקרה אירעה לפי תחולתו של חוק ביטוח בריאות ממלכתי. בכל מקרה, לפי ע"א 5557,6881/95 סהר, אלחדד, הנטל להוכיח זכאות הניזוק לקבלת טיפולים דרך קופת חולים מוטל על המזיק, והנתבעת לא הרימה את הנטל. הנימוקים הנ"ל יפים גם לגבי ביצוע הניתוח העתידי הצפוי דרך

שר"ש

25

12. לתובעת הגישה קבלות המעידות על טיפול רפואי כמפורט להלן:

27

<u>תאריך הקבלה</u>	<u>הסכום (₪)</u>	<u>סוג הטיפול</u>
30/08/93	₪ 7716	28. עלות ניתוח מסמור
11/1/94	₪ 128	29. א. מד"א
7/6/95	₪ 3000	30. ב. ניתוח הוצאת מסמור
2/8/95	₪ 200	31. ג. בדיקת פרופ' דקל
8/2/96	₪ 440	32. ד. בדיקת די"ר מתן
28/2/96	₪ 180	33. ה. התעמלות
2/4/96	₪ 350	34. ו. התעמלות
30/4/96	₪ 270	35. ז. התעמלות
		36. ח. התעמלות

3

7/5/96	500 ₪	בדיקת פרופ' דקל	1.ט
30/5/96	210 ₪	התעמלות	2.י
4/6/96	380 ₪	בדיקת ד"ר מתן	י"א
18/6/96	440 ₪	בדיקת ד"ר שיפמן	י"ב
9/7/96	17962	ניתוח החלפת מרפק	י"ג
22/7/96	150 ₪	אמבולס	י"ד

7

אני פוסק לתובעת פיצוי בגובה הטיפולים הנ"ל בצירוף ריבית והפרשי הצמדה מהמועד של כל אחד מהתשלומים.

10

13. בנוסף, אני פוסק לתובעת פיצוי בגין הניתוח העתידי כדלקמן: עלות הניתוח 30,000 ₪ X 0.3419 (מקדם היוון לעוד 15 שנים כאשר צפוי הניתוח) = 19,257 ₪.

13

14. הוצאת התובעת ביקש תוספת גלובלית בעבור הוצאות של פיזיותרפיה וטיפול בבריכת שחיה. לא הובאו ראיות לכך. חזקה על התובעת ששמרה, והגישה, קבלות בגין כל הטיפולים שנוקקה להם.

16

עזרת בעבר

18

15. עני תצהיר התובעת, בעלה, מר דניאל מוקדי, סעד אותה בתקופות אי הכושר שלאחר התאונה ולאחר כל אחד מהניתוחים שעברה. הבעל הצהיר כי נאלץ לעזוב את עבודתו עד לתאונה, כשגריר ישראל בצ'ילה, ולשהות לצידה של אשתו כדי לסעוד אותה למשך חמישה חודשים. הוא נאלץ להקדיש זמן כדי להסיע אותה לטיפולים ולעבודה (לאחר שחזרה לעבודה, בתקופות שלא יכולה לנסוע בכוחות עצמה). גם במהלך שנים מאז התאונה, הוא נאלץ ליטול על עצמו מטלות נוספות בבית שאשתו היתה מבצעת בעבר.

25

16. לגבי התקופה הראשונה של חמישה חודשים לאחר התאונה, ולגבי החודשים הנוספים של ההחלמה אחרי הניתוח השני והשלישי, יש לפסוק פיצוי בגין עזרת הבעל. יש להניח כי התקופות הסמוכות לאחר הניתוחים (עד שהתובעת יכלה ללכת באמצעות הליכון), היתה התובעת זקוקה לעזרת צמודה ואינטנסיבית יותר, ובהמשך תקופות ההחלמה, לעזרה פחותה יותר.

לגבי עזרה הפיזיו, למרות הצהרה הבעל, לא הוכיח הבעל באמצעות ראיות חיצוניות, כמצופה, שהוצאת הפסיד 5 חודשי שכר בשל הצורך לסעוד את אשתו, ואם כן, מה גובה השכר שהפסיד. החלטתי לפסוק פיצוי המבוסס על סכום של 2,000 ₪ לחודש למשך 7 חודשים ו- 1000 ₪ לחודש למשך 3 חודשים, ובסה"כ 20,000 ₪. הסכום ישא הפרשי הצמדה וריבית ממועד אמצע שבין הניתוחים – 1.1.95.

35

17. בנוסף לעזרתו של הבעל, העסיקה התובעת מאז התאונה עזרה מוגברת לביצוע עבודות משק הבית. הדבר מוצדק נוכח טיב נכותה וחומרתה. לפי תצהירי התובעת ובעלה, לפני התאונה, הם העסיקו עזרה על בסיס של 300 ש"ח לחודש. לאחר התאונה, גדל הצורך בעזרה להיקף של כ-800 ש"ח. עזרת משק הבית, גבי ציונה ועלני, העידה שהתובעת משלמת לה שכר בסך 600 ש"ח לחודש. התובעת לא הביאה ראיות חיצוניות (מלבד עדות בעלה), כגון תלושי שכר או קבלות, כדי להוכיח את גובה השכר. בנסיבות אלה, יש להעדיף את העדות הפחות נוחה מבחינתה של התובעת מבין העדויות שמטעמה ולקבוע כי היום משלמת התובעת 600 ש"ח לחודש לעזרת משק הבית. יש לצטט לתובעת את ההפרש של 300 ש"ח לחודש בין עלות העזרה היום לבין עלות העזרה לפני התאונה X 8 שנים X 12 חודשים = 28,800 ש"ח בצירוף ריבית והפרשי הצמדה ממועד אמצע – 108.97.

ב"כ התובעת ביקש אמנם לפסוק סכום חודשי גלובלי בגין עזרה, בהסתמך על פסק-הדין של בית המשפט המחוזי בירושלים בע"א 4240/98 סהר נ. חוונדיאלשוויילי (לא פורסם), שאישר פסק-דין של בית המשפט השלום בת.א. 19905/92. באותו מקרה, העריך בית המשפט כי החמרה במצבה של התובעת בעקבות התאונה מצדיק תוספת עזרה בשיעור של 500 ש"ח לחודש. אולם באותו פסק-דין, לא היו ככל הנראה בפני בית המשפט ראיות המוכיחות את עלות העזרה בהווה בהשוואה לעבר, וכפי שישנן במקרה הנדון, ויש להעדיף חישוב על פי אותן ראיות על פני הערכה.

17

18. בעלה של התובעת העיד שכתוצאה מהתאונה, הוא נאלץ לוותר על תפקיד בכיר מטעם משרד החוץ במדינה במערב אירופה, ונשאר בתפקיד בכיר במשרד החוץ בארץ. לטענתו, מקובל במשרד החוץ שלאחר שהות של שנתיים – שלוש בארץ, יוצא העובד לשירות נוסף בחו"ל. לדבריו, אילו היה יוצא שוב לשליחות, היתה המדינה מממנת את הוצאות העזרה במשק הבית בחו"ל, כפי שעשתה בתקופה שבה שימש כשגריר בצ'ילה. לאור זאת, מבקשת התובעת פיצוי עבור מלוא הוצאות משק הבית ששילמה בתקופה שבה היא היתה אמורה לשהות עם בעלה בשליחות ולזכות במשק בית חינם.

עדות הבעל, שהיתה עדות יחידה לענין האפשרות של שליחות נוספת לחו"ל, לא היוותה הוכחה מספקת כדי להוכיח כי אכן היה מיועד לקבל תפקיד של שגריר במדינה אחרת שעליו וויתר בגלל התאונה והשלכותיה. גם לא הובאה עדות מטעם משרד החוץ לגבי סוג תפקיד שהוא היה אמור לקבל לאחר סיום הקדנציה שלו כשגריר בצ'ילה, והתנאים הנלווים אליו, או על קיומם של נוהל או נוהל לגבי תכיפות מינויים של עובדי משרד החוץ במעמדו לתפקידי שגריר. לפימק, הדרישה נדחית.

31

עזרת תובעת

33

19. מש לפסוק לתובעת פיצוי עבור תוספת העזרה במשק הבית שאליה תזדקק, כפי שהיא נזקקת היותה עד לגיל 75, שבו אני מעריך שהיתה צריכה בכל מקרה לשכור תוספת עזרה מפאת מגבלות גיל. מחישוב הינו 300 ₪ X 124.9556 (מקדם היוון ל- 150 חודשים) = 37487 ₪.

4

20. מש לפסוק לתובעת פיצוי בגין עזרה לאחר הניתוח הרביעי הצפוי (בהנחה שהניתוח יצלח) באופן גלובלי בשיעור של 5,000 ₪ X 0.6419 (מקדם היוון ל 15 שנה) = 3210 ₪.

7

21. מש לפסוק לתובעת פיצוי בשל הסיכון שהניתוח הרביעי לא יצלח, שתהיה החמרה במצבה ושהיא תזדקק לעזרה סעודית לפחות חלקית (ראה סעיפים 5-7 דלעיל). אני מביא בחשבון לצורך כך את החמרה הצפויה במצבה אם הסיכון יתממש, את גילה המתקדם של התובעת במועד הניתוח הצפוי (77.5, בעוד 15 שנה) לעומת תוחלת חייה (82.5), את הסיכוי שבלאו הכי היתה מזדקקת באותו גיל לעזרה סיעודית וההסתברות שהסיכון כלל לא יתממש. אני פוסק לה פיצוי גלובלי בסך 32,000 ₪ (שהם 50,000 ₪ X 0.6419 (מקדם ההיוון ל 15 שנה)).

14

נסיעות/ניידות

16

22. מש לפסוק לתובעת פיצוי בגין עלות הנסיעות שבעלה הסיע אותה לטיפולים הרפואיים ולעבודה (להבדיל מהעזרה של הבעל הכרוכה בכך). הבעל העיד שהוא אינו מקבל הוצאות דלק ממעבידו. יחד עם זאת, בקביעת סכום הפיצוי הגלובלי, אני מביא בחשבון כי לא הוגשו ראיות או נתונים לגבי מסמכות הנסיעות ועלותן. אני פוסק פיצוי בסך 750 ₪ בצירוף ריבית והפרשי הצמדה מיום 11.95 (מועד אמצע בין הניתוחים).

22

23. מש שר לעתיד, התובעת מסוגלת ללכת (למרות הצליעה שלה) אך מוגבלת בהליכה למרחקים או ברגיעה. היא גם יכולה לנהוג. יחד עם זאת, סביר כי היא תאלץ לעשות שימוש מוגבר במוניות למקומות שאליהם היא היתה הולכת ברגל אלמלא הנכות.

(אנא פוסק לה פיצוי גלובלי בשיעור של 14425 ₪ (המבוסס על 80 ₪ לחודש X 180.3109 מקדם ההיתוך לעוד 20 שנה).

28

הפסדהשתכרות

30

24. התובעת עובדת כמנהלת המחלקה למידע למיחשוב בארכיון המדינה שבמשרד ראש הממשלה. שכר צפוי שלה במהלך היעדרויותיה הארוכות מהעבודה על חשבון ימי מחלה וימי חופשה.

33

25. התובעת טוענת כי הפסידה תוספת כונוניות למשך 18 חודשים בסך כולל של 21,829 ₪. היא מתבצעת על תעודת עובד ציבור ממדור השכר של המשרד שבה היא עובדת.

ב"כ הנתבעת הצליח להראות במהלך חקירתה הנגדית של התובעת כי גם בחודש שבסמוך לאחר אחדות הניתוחים שהיא עברה, כאשר היא היתה באי כושר מלא, קיבלה התובעת את התוספת בגין כוונות. לתובעת לא היה הסבר לדבר. (ראה עמ' 6 ו-7 לפרוטוקול הדיון שבו העידה). לא הוזמן עד מטעם משרד ראש הממשלה כדי להסביר את הסתירה. לאור זאת, לא הוכח כי מדובר בתוספת לשכר התלויה בביצוע כוונות בפועל שהתובעת הפסידה בגלל מצבה הרפואי. לכן, הדרישה נדחת.

6

26. התובעת דורשת פיצוי בגין הפסד שכר בעלה, המוערך על ידי הבעל בסכום של \$3,000 לחודש, בשל אי יציאתו בעקבות התאונה והשלכותיה לשליחות מטעם משרד החוץ כשגריר. כמו-כן, היא דורשת את הפסד השכר שהיה צפוי לה (כ-\$1,000 לחודש) כאשר שגריר.

כפי שזכר נקבע בפרק שדן בעזרה בעבר, לא הובאה תשתית ראייתית מספקת כדי להוכיח כי הבעל החמיץ יציאה לשליחות נוספת כשגריר. בנוסף, לא הוכח שיעור הנזק הנטען. הדרישה נדחת.

13

27. הצדדים הסכימו שהתובעת ניצלה 153.5 ימי מחלה ו- 22 ימי חופשה בעקבות התאונה. הוסכם כי ב"כ התובעת רשאי להשלים ראיות בכתב לגבי הפסד בפועל שנגרם לתובעת עקב ניצול אותן ימי מחלה וימי חופשה, לאחר יציאתה של התובעת לפרישה מוקדמת בחודש אוגוסט 2001. (עמ' 15 לפרוטוקול מיום 30.4.01 ש' 29-25).

עוד הוסכם כי לאחר יציאתה של התובעת לפרישה מוקדמת, ינהלו הצדדים משא ומתן בנסיון להגיע להסכמה לענין דרישת התובעת לקבלת פיצוי בגין פרישתה המוקדמת מהעבודה, ואם לא יגיעו להסכמה, יבקשו הכרעה של בית המשפט בסוגיה (עמ' 4 לאותו פרוטוקול, ש' 26-14). לאות זאת, אני מורה לב"כ התובעת להגיש בקשה בכתב בצירוף תעודת עובד ציבור ו/או מסמכים ממדגם השכר של משרד ראש הממשלה המוסכמים על ב"כ הצדדים, לגבי שתי הדרישות שנתרו. הבקשה תוגש עד ליום 15.10.01 ותדון כבקשה בכתב, אלא אם כן אמצא לנכון לקיים דיון בנושא.

24

חלק 2 של הנתבעת בפיצוי

26

28. לצור ההסכמה בדבר החבות (סעיף 2 דלעיל), תשלם הנתבעת לתובעת 52% מסך הסכומים שפסקתי לעיל.

29

הוצאות משפט

31

29. הנתבעת תשלם לתובעת הוצאות משפט וכן שכ"ט עו"ד בשיעור של 17.5% מסך הסכומים שנפסקו + מע"מ.

34

35

המשקל הדיון

1

30. לאור האמור בסעיף 27 דלעיל, יובא התיק לעיוני לכתובת פסק-דין משלים ביום 1.12.01.

3

המופירות תודיע.

ניתן היום י' באב, תשס"א (30 ביולי 2001) בהעדר הצדדים

5

שמעון פיינברג, שופט

6

נוסח זה כפוף לשינויי עריכה וניסוח